

ERIC İndekste “Eğitim Programları ve Öğretim” ile “Öğretmen Eğitimi” Konusundaki Çalışmaların İncelenmesi

Murat Korucuk¹

Özet

Bu çalışma ile ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmalar tanımlandığı kavramlar, çalışmanın yürütüldüğü öğretim seviyesi, çalışmanın menşei, çalışma grupları, veri toplama araçları, araştırma türü ile analiz teknikleri açısından incelenmiştir. Böylelikle bu çalışmanın, eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi alanında yürütülecek olan diğer çalışmalara, araştırmacılara ve uygulayıcılara katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada veriler Education Resources Information Center (ERIC) internet sitesinden elde edilmiştir. Bu kapsamda çalışmada ERIC arama motorunda yapılan aramada “Eğitim Programları ve Öğretim” ve “Öğretmen Eğitimi” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan 26 çalışma değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin detaylı bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla içerik analizinden yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda; araştırmalarda en fazla tanımlanan kelimenin “Yabancı Ülkeler” olduğu; araştırmaların en fazla yürütüldüğü öğretim düzeyinin ortaöğretim olduğu; araştırmaların en fazla yürütüldüğü ülkenin Türkiye olduğu; araştırmalarda en fazla veri elde edilen çalışma grubunun öğrenciler ile öğretmen adayları olduğu; araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracının anket olduğu; çalışmalarda en fazla tercih edilen araştırma türünün nicel desenler olduğu; araştırmalarda en fazla uygulanan analiz tekniğinin içerik analizi olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın alana katkısının daha somut hale getirilebilmesi amacıyla çalışma sonuçlarından hareketle öneriler geliştirilmiştir.

1 Doktor Öğretim Üyesi, Kafkas Üniversitesi, muratkorucuk@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5147-9865

1. Giriş

Toplumsal düzeyde hedeflenen standartlarda bir yaşam sürmenin temelinde ekonomik şartlar bulunduğu bilirse de; ekonomik şartların yeterliği tek başına toplumsal refaha ulaşılmasında yeterli değildir. Çünkü iyi ekonomik koşulların gereği iyi bir eğitim sistemidir. İyi bir eğitim sistemi olmadan sahip olunan zenginliğin ise sürdürülebilirliği ve toplumsal refaha yansması istenilen nitelikte olmayabilir. Çünkü önemli olan sosyal, psikolojik, kültürel, etik ve ekonomik açıdan üstün standartların sağlanabilmesi ve sürdürülebilmesidir. Bu noktada kilit rolü eğitim üstlenmiştir. Bir eğitim sürecinde bulunması gereken ve “Neyin?”, “Nasıl?”, “Niçin?”, “Neden?”, “Ne kadar?” öğrenilmesi gerektiğine karar veren unsur toplumsal, bireysel, ekonomik, kültürel vb. ihtiyaçlardan hareketle düzenlenen eğitim programıdır. Diğer taraftan Finlandiya’da olduğu gibi ulusal kalkınma ve gelişmiş ülkeler ile rekabet edilebilirliğin sağlanmasında öğretmenlere oldukça fazla rol düşmektedir. Bu çalışmada temel kavramlar “Eğitim Programları ve Öğretim” ile “Öğretmen Eğitimi” olduğundan dolayı bu kavramlar hakkında açıklama yapılması uygun görülmüştür.

Ertürk (1998) tarafından “Geçerli olan öğrenme yaşantıları düzeneğidir (Yetişek)” ve Demirel (2008) tarafından “Öğrenene okulda ya da okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneğidir” şeklinde tanımlanan eğitim programında bulundurması gereken nitelikler; esnek olma, çerçeve program olma, değişmez olma, toplumsal değerlere uygun olma, bilimsel olma, işlevsel olma, rehber olma ve uygulanabilir olma şeklinde sıralanabilir (Gelen & Alış, 2018; Kocayigit & Aykaç, 2019; Ryder, Banner & Homer, 2014). Eğitim programının planlayıcılara, yöneticilere, öğretmenlere, öğrencilere yönelik birtakım faydaları bulunmaktadır. Bu faydalar eğitim-öğretim sürecinin verimliliğinin-etkililiğinin arttırması, eğitim-öğretime yön vermesi, eğitim-öğretim sürecinde senkronizasyon sağlanması, öğretmenlere rehberlik etmesi, öğrenci özelliklerini-yeteneklerini-becerilerini ortaya çıkarması, eğitim-öğretim sürecinde emek-zaman-maliyette tasarruf sağlanması ve bilimselliği ön plana çıkarması şeklinde sıralanabilir (Aykaç & Aydın, 2006; Brewer, 2002; Krajcik & Delen, 2017). Posner (1995) eğitim programını resmi program, işe vuruk program, örtük program, öğretisiz program ve destekleyici program olarak sınıflandırmıştır (Akt. Gültekin, 2017). Resmi program, programın tüm öğelerinin yer aldığı yazılı programdır. İşe vuruk program, resmi programın işe koşulabilen kısmını içerir. Örtük program, resmi programda yer almayan fakat toplumsal kurallar, norm ve değerler gibi unsurları içeren programdır. Öğretisiz program, resmi programın ihmal edilen ya da atlanmak zorunda kalınan kısmıdır. Destekleyici program, resmi programa ek olarak öğrenci özellikleri ve beklentileri doğrultusunda karar

verilen programdır (Komisyon, 2014; Temli, 2009). Eğitim programının dört temel ögesi vardır. Bu ögeler hedef, içerik, eğitim durumları ve ölçme-değerlendirme olarak sıralanabilir. Hedef, programın uygulanması sonucunda bireyin kazanması öngörülen özelliklerdir. Programın hedef basamağında “Neden?” sorusuna cevap verilmelidir. İçerik, program hedeflere erişilmesi amacıyla el alınan konulardır. Programın içerik basamağında “Ne?” sorusuna cevap verilmelidir. Eğitim durumları, programda belirlenen hedeflere erişebilmek için içeriğin öğrenme sürecinde nasıl işe koşulacağı ile ilgilidir. Programın eğitim durumları basamağında “Nasıl?” sorusuna cevap verilmelidir. Ölçme ve Değerlendirme, programda süreç sonunda hedeflerin kazanılma durumunun belirlenmesidir. Programın ölçme ve değerlendirme basamağında “Ne kadar?” sorusuna cevap verilmelidir.

21. yüzyılın getirdiği yenilikler ve bireylerin taşınması gereken özelliklerdeki farklılaşmalarla beraber öğretmenlerin de bu değişime uyum sağlaması beklenmektedir. Diğer bir ifadeyle her geçen gün evrilen Dünya'nın en dinamik mesleklerinden birisi olan öğretmenliği icra edenlerin bu hızlı değişime adaptasyon sağlayabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Öğretmenlerin temel rollerinin bilgi-teknoloji okuryazarlığı, eleştirel düşünme, problem çözme, girişimcilik-inovasyon, sosyal sorumluluk, liderlik ve kariyer farkındalığı gibi (Çevik & Şentürk, 2019) 21. Yüzyıl becerilerine sahip bireyler yetiştirmek olduğu düşünüldüğünde; öğretmen eğitiminin önemini daha iyi anlaşılabilir. 14/06/1973'te 1739 sayılı ile yürürlüğe giren Millî Eğitim Temel Kanunu m.43'te öğretmenlik; “*devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir.*” şeklinde tanımlanmıştır (www.mevzuat.gov.tr). Görüldüğü gibi öğretmen, bireyin ailesinden sonra karşılaştığı eğitim süreçlerinin başrolüdür. O halde hizmet öncesi ve sonrası öğretmen eğitimine çok daha fazla önem verilmelidir.

1.1. Araştırmanın Amacı ve Sorular

1960'ların ortalarından itibaren etkin bir biçimde hizmet vermeye başlayan Educational Resources Information Center (ERIC), Dünya'nın en büyük ve en gelişmiş eğitim araştırmaları bilgi merkezlerinden biri haline gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri Eğitim Ofisi tarafından geliştirilen ve şu anda Ulusal Eğitim Enstitüsü tarafından desteklenen ERIC yetişkin eğitimi, mesleki eğitim, kariyer, danışmanlık, eğitim yönetimi, erken çocuk eğitimi, engelli-üstün yetenekli çocuklar, yükseköğretim, yabancı diller, iletişim, kırsal-kentsel eğitim, matematik-fen-bilim, çevre eğitimi, sosyal bilimler eğitimi, ölçme-değerlendirme, öğretmen eğitimi ile eğitim programı ve öğretim gibi alanları kapsamaktadır (Kaur, 1982; www.eric.ed.gov). Mayıs 2023 tarihi itibarıyla ERIC arama motorunda “*Curriculum and Instruction*

(*Eğitim Programları ve Öğretim*)” kavramı kullanılarak yapılan aramada son 20 yıl kapsamında 2118 çalışmaya rastlanırken; “*Teacher Education (Öğretmen Eğitimi)*” kavramı kullanılarak yapılan aramada 58.141 çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmada eğitimin temel unsurları (girdileri) olan öğretmen ve eğitim programı (Göksoy, 2018; Yalçınkaya, 2002) ile ilgili uluslararası çalışmaların bibliyometrik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle çalışmada eğitim ile ilgili en önemli veri tabanlarından birisi olan ERIC’te ulaşılan güncel çalışmalar incelenmiştir.

Bu çalışma ile ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmalar tanımlandığı kavramlar, çalışmanın yürütüldüğü öğretim seviyesi, çalışmanın menşei, çalışma grupları, veri toplama araçları, araştırma türü ile analiz teknikleri açısından incelenmiştir. Böylelikle bu çalışmanın, eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi alanında yürütülecek olan diğer çalışmalara, araştırmacılara ve uygulayıcılara katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Çalışmada cevap aranan araştırma soruları şu şekildedir:

- 1.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların tanımlandığı kelimeler açısından dağılımı nasıldır?
- 2.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların yürütüldüğü öğretim seviyesi açısından dağılımı nasıldır?
- 3.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların menşei açısından dağılımı nasıldır?
- 4.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların çalışma grupları açısından dağılımı nasıldır?
- 5.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri toplama araçları açısından dağılımı nasıldır?
- 6.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların türleri açısından dağılımı nasıldır?
- 7.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri analiz teknikleri açısından dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Doküman analizi, basılı ya da elektronik belgelerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve araştırma amacı doğrultusunda değerlendirilmesinin amaçlandığı bir nitel araştırma modelidir (Kıral, 2020; Wach & Ward, 2013).

2.2. Veri Elde Etme ve Analiz

Bu çalışmada veriler Education Resources Information Center (ERIC) internet sitesinden (www.eric.ed.gov) elde edilmiştir. Çalışmada ölçüt örnekleme yöntemi ile ulaşılan araştırmalar incelenmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi ile önceden belirlenen kriterleri karşılayan birimlerin araştırmaya dahil edilmesi amaçlanmaktadır (Marshall, 1996). Bu kapsamda çalışmada ERIC arama motorunda yapılan aramada “*Curriculum and Instruction*” ve “*Teacher Education*” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Aramada uluslararası literatürün daha iyi taranabilmesi amacıyla “*Eğitim Programları ve Öğretim*” kavramı ile “*Öğretmen Eğitimi*” kavramlarının İngilizce karşılıkları olan “*Curriculum and Instruction*” ve “*Teacher Education*” anahtar kelimeleri tercih edilmiştir. Çalışmada güncel çalışmaların değerlendirilmesi amaçlandığından dolayı son iki yılda (2022-2023 Haziran) yayınlanan çalışmalar incelenmiştir. Çalışmaya sadece hakem kontrolünden geçen ve tam metnine ulaşılabilen çalışmalar dâhil edilmiştir. Kullanılan ölçütler sonucunda 336 (son yirmi yılda yayınlanan) olan araştırma sayısı 26’ya indirilmiştir. ERIC internet sitesinde arama motorunda yapılan aramaya ait ekran görüntüsü Şekil 1’de sunulmuştur.

ERIC - Search Results

eric.ed.gov/?q="curriculum+and+instruction"+teacher+education"&pr=on&df=on

Collection Thesaurus
"curriculum and instruction" "teacher" Search Advanced Search Tips

Peer reviewed only Full text available on ERIC

Showing 1 to 15 of 140 results Save | Export

PUBLICATION DATE

in 2023	0
Since 2022	26
Since 2019 (last 5 years)	97
Since 2014 (last 10 years)	114
Since 2004 (last 20 years)	138

DESCRIPTOR

Field(s) Courses	96
Teaching Methods	45
Preservice Teachers	44
Preservice Teacher Education	40
Student Attitudes	32
Teacher Attitudes	31
Teacher Education Programs	28
Teacher Education	26
Curriculum Development	22
Second Language Instruction	20
English (Second Language)	19
More ▾	

SOURCE

International Journal of...	74
International Journal of...	4
Teacher Education Quarterly	4
Australian Journal of Teacher...	3

Pre-Service Teachers' Metaphors of the Relationship between Curriculum and Instruction
Oytore, Oybode Stephen, Kareem, Adeyinka Oluwasun - International Journal of Curriculum and Instruction, 2022
This study analyzed pre-service teachers' metaphors of the relationship between curriculum and instruction. On analysis, results revealed that PRESETs use diverse metaphors that are related to their everyday lived experiences. On categorizing the metaphors, five themes emerged namely gadgets and equipment, embodied learning, energy, journey, ...
Descriptors: Preservice Teachers, Student Attitudes, Figurative Language, Curriculum

Reformative Shift on Initial Teacher Education in Turkey: From Authority to Autonomy
Başaran, Semra Tican, Allan, Bilge Aslan, Gundogdu, Kerim - International Journal of Progressive Education, 2022
The purpose of the current study is to reveal the opinions and recommendations of the instructors in the field of Curriculum and Instruction regarding the recent reformative shift on initial teacher education in Turkey that is the decision of Turkish Higher Education Council to delegate the authority in developing and updating initial teacher...
Descriptor: Educational Change, Preservice Teacher Education, Foreign Countries, Power Structure

Art Access and Equity in Teacher Education during a Pandemic
Nedden, Downing M - Issues in Teacher Education, 2022
I teach in a multiple subject credential program that requires all preservice teachers to complete a course specifically focused on arts curriculum and instruction. Based on my experiences in other credential programs throughout California, arts curriculum and instruction is often combined with another content area like social studies. My arts...
Descriptors: Access to Education, Equal Education, Teacher Education, Pandemics

Assessing Prospective Teachers' Soft Skills Curriculum Implementation: Effects on Teaching Practicum Success

Şekil 1. ERIC Arama Sonucu

Şekil 1’de gösterildiği gibi araştırmada 2022 ve 2023 (Mayıs) yılları aralığında ERIC arama motorunda yapılan arama sonucunda ulaşılan 26 çalışma incelenmiştir. Veri toplama aşamasında veri kaybı yaşamamak ve karmaşıklığa sebep olmamak amacıyla “ERIC Araştırma İnceleme Formu-EAİF” geliştirilmiştir. EAİF öncelikle araştırmacı tarafından araştırma amacı kapsamında ulaşılabilecek veriler doğrultusunda hazırlanmış ve ardından eğitim bilimleri uzmanlarının kontrolüne sunulmuştur. EAİF yedi kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda ele alınan araştırmaların tanımlandığı kelimeler, ikinci kısımda araştırmaların yürütüldüğü öğretim seviyesi, üçüncü kısımda araştırmaların menşei, dördüncü kısımda araştırmaların çalışma grupları, beşinci kısımda araştırmaların veri toplama araçları, altıncı kısımda araştırmaların türleri ve yedinci kısımda araştırmalarda kullanılan analiz teknikleri hakkında bilgiler almaktadır.

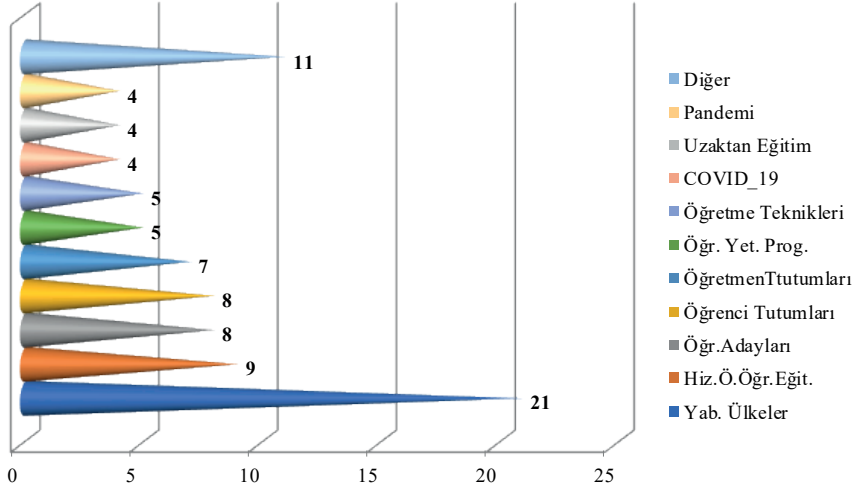
Elde edilen verilerin detaylı bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla içerik analizinden yararlanılmıştır. Nitel desenli çalışmalarda sıklıkla tercih edilen içerik analizi, nitel verilerin detaylı bir şekilde analiz edilmesi fırsatını sunmaktadır (Drisko & Maschi, 2016). Verilerin sunumunda anlaşılabilirliğin desteklenebilmesi ve şeffaflığın sağlanabilmesi amacıyla şekil ve tablolar vasıtasıyla bulguların sunumuna önem verilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik kavramları daha çok nicel araştırmalar için aranan özellikler gibi algılsa da nitel çalışmalarda da geçerlik ve güvenilirlik oldukça önemlidir. Ancak nicel çalışmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanmasında istatistikî yöntemlere (KR20/KR21 değerleri, Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı, Açıklayıcı Faktör Analizi ve Doğrulamalı Faktör Analizi gibi) sıklıkla başvurulsa da nitel çalışmalarda geçerlik ve güvenilirlik farklı şekillerde ele alınmaktadır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine “İnandırıcılık” kavramının kullanıldığı bilinmektedir (Arslan, 2022; Baltacı, 2019; Başkale, 2016). Araştırmada inandırıcılığın sağlanabilmesi amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuş, amaçsal örnekleme yöntemlerinden birisi olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış, tüm araştırma süreçleri hakkında bilgilere yer verilmiş, araştırma ham verileri arşivlenmiş, verilerin sunumunda açıklığa önem verilmiş ve araştırma verilerinin analizinde farklı uzmanların görüşlerine de başvurularak üçgenleme yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırma bulgularının sunumunda anlaşılabilirliğin ve açıklığın sağlanabilmesi amacıyla tablo ve şekillerden yararlanılmıştır. Araştırma bulguları araştırma soruları bağlamında sunulmuştur. Bu kapsamda ilk araştırma sorusu olan “1.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi

konusundan yürütülen çalışmaların tanımlandığı kelimeler açısından dağılımı nasıldır?” a ait bulgular Tablo 1 ile Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Tanımlayıcı Kelimeler

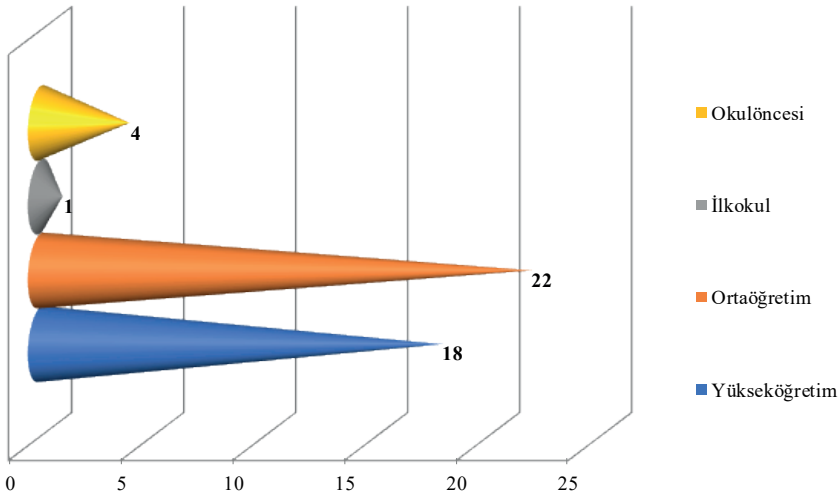
Tablo 1. Tanımlayıcı Kelimeler (f & %)

Tanımlayıcı Kelimeler	f	%
Yabancı ülkeler	21	24.4
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi	9	10.5
Öğretmen Adayları	8	9.3
Öğrenci Tutumları	8	9.3
Öğretmen Tutumları	7	8.1
Öğretmen Yetiştirme Programları	5	5.8
Öğretme Teknikleri	5	5.8
COVID-19	4	4.7
Uzaktan Eğitim	4	4.7
Pandemi	4	4.7
Diğer	11	12.7

Şekil 2 ve Tablo 1’de gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen araştırmaların en fazla tanımlandığı kelimenin “Yabancı Ülkeler” (f:21, %24.4) olduğu anlaşılmıştır. Yabancı ülkeleri sırasıyla “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi” (f:9, %10.5), “Öğretmen Adayları” (f:8, %9.3), “Öğrenci Tutumları” (f:8, %8.3), “Öğretmen Tutumları” (f:7, %8.1), “Öğretmen Yetiştirme Programları” (f:5, %5.8), “Öğretme Teknikleri” (f:5, %5.8), “COVID-19” (f:4, %4.7), “Uzaktan Eğitim” (f:4, %4.7), “Pandemi” (f:4, %4.7) ve “Diğer” (f:11, %12.7) kelimeleri izlemektedir. Dünya’da

COVID-19 pandemisinin sona ermesine rağmen COVID-19 ve pandemi odaklı çalışmaların yapılmaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

İkinci araştırma sorusu olan “2.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların yürütüldüğü öğretim seviyesi açısından dağılımı nasıldır?”a bulgular Tablo 2 ile Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 3. Öğretim Seviyesi

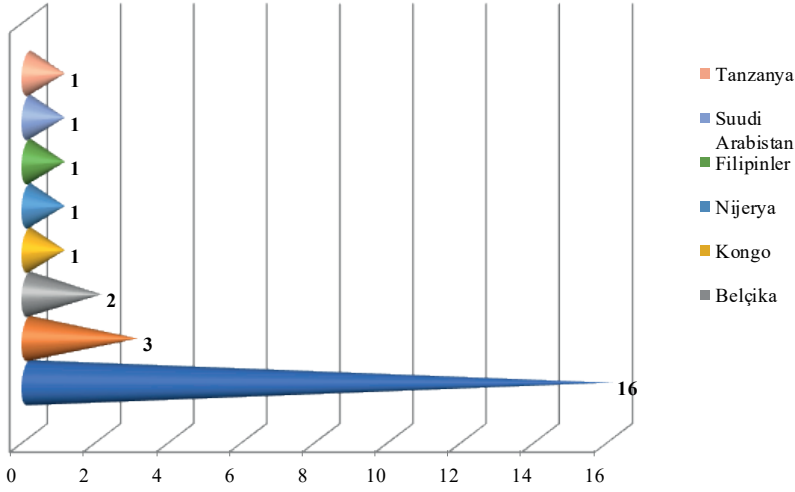
Tablo 2. Öğretim Seviyesi (f & %)

Öğretim Seviyesi	f	%
Yükseköğretim	18	45.0
Ortaöğretim	22	48.9
İlkokul	1	2.2
Okulöncesi	4	8.9

Şekil 3 ve Tablo 2’de gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen araştırmaların en fazla yürütüldüğü öğretim düzeyinin ortaöğretim (f:22, %48.9) olduğu anlaşılmıştır. Ortaöğretime sırasıyla yükseköğretim (f:18, %45.0), okulöncesi (f:4, %8.9) ve ilkökul (f:1, %2.2) takip etmektedir. Şekil 3 ile Tablo 2’de yer alan veriler değerlendirildiğinde; çalışmaların genellikle yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Üçüncü araştırma sorusu olan “3.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların menşei açısından dağılımı nasıldır?”a bulgular Tablo 3 ile Şekil 4’te sunulmuştur.

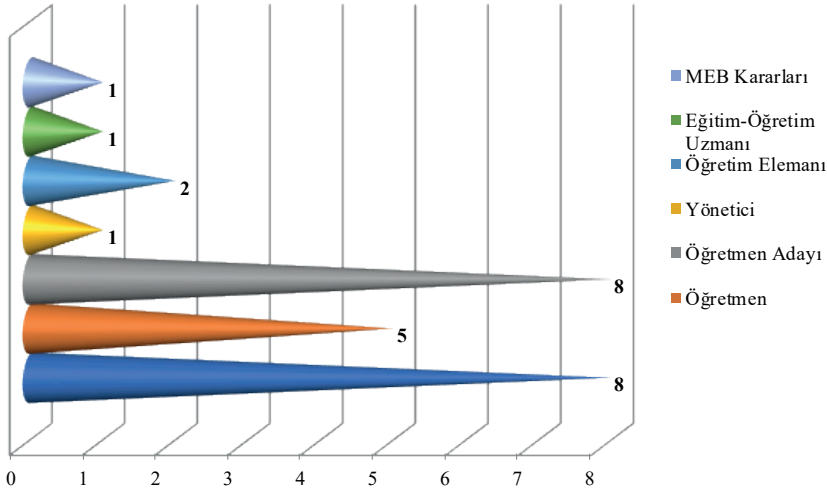
Şekil 4. Çalışmaların Menşei

Tablo 3. Çalışmaların Menşei (f & %)

Menşei	f	%
Türkiye	16	61.7
Suriye	3	11.7
Belçika	2	7.6
Kongo	1	3.8
Nijerya	1	3.8
Filipinler	1	3.8
Suudi Arabistan	1	3.8
Tanzanya	1	3.8

Şekil 4 ve Tablo 3'te gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen araştırmaların en fazla yürütüldüğü ülke Türkiye'dir (f:16, %61.7). Türkiye'yi sırasıyla Suriye (f:3, %11.7), Belçika (f:2, %7.6), Kongo (f:1, %3.8), Nijerya (f:1, %3.8), Filipinler (f:1, %3.8), Suudi Arabistan (f:1, %3.8) ve Tanzanya (f:1, %3.8) takip etmektedir. Şekil 4 ile Tablo 3'te yer alan veriler değerlendirildiğinde; çalışmada ele alınan araştırmaların üçte ikisine yakınının Türkiye'de yürütüldüğü anlaşılmıştır.

Dördüncü araştırma sorusu olan "4.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların çalışma grupları açısından dağılımı nasıldır?" a bulgular Tablo 4 ile Şekil 5'te sunulmuştur.

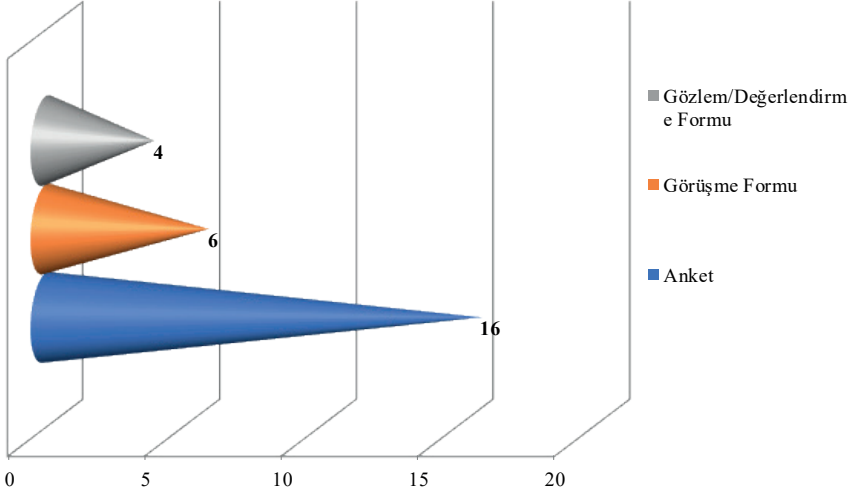
Şekil 5. Çalışma Grupları

Tablo 4. Çalışma Grupları (f & %)

Çalışma Grupları	f	%
Öğrenci	8	30.8
Öğretmen	5	19.4
Öğretmen Adayı	8	30.8
Yönetici	1	3.8
Öğretim Elemanı	2	7.6
Eğitim-Öğretim Uzmanı	1	3.8
MEB Kararları	1	3.8

Şekil 5 ve Tablo 4’te gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen araştırmalarda en fazla veri elde edilen çalışma grubunun öğrenciler ($f:8$, %30.8) ile öğretmen adayları ($f:8$, %30.8) olduğu görülmüştür. Öğrenci ve öğretmen adaylarını sırasıyla öğretmenler ($f:5$, %19.4), öğretim elemanları ($f:2$, %7.6), yöneticiler ($f:1$, %3.8), eğitim-öğretim uzmanları ($f:1$, %3.8) ve MEB kararları ($f:1$, %3.8) takip etmektedir. Şekil 5 ile Tablo 4’te yer alan veriler değerlendirildiğinde; ele alınan çalışmaların yarısından çoğunun öğrenciler ve öğretmen adayları ile yürütüldüğü anlaşılmıştır.

Beşinci araştırma sorusu olan “5.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri toplama araçları açısından dağılımı nasıldır?”a bulgular Tablo 5 ile Şekil 6’da sunulmuştur.

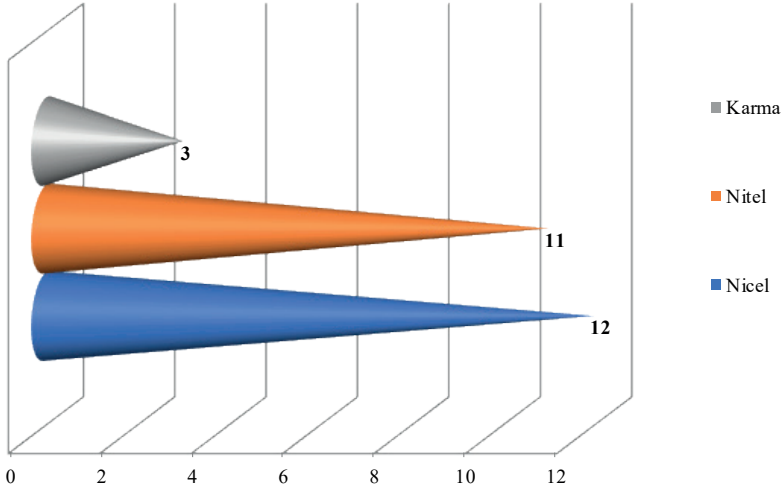
Şekil 6. Veri Toplama Araçları

Tablo 5. Veri Toplama Araçları (f & %)

Veri Toplama Aracı	f	%
Anket	16	61.7
Görüşme Formu	6	23.2
Gözlem/Değerlendirme Formu	4	15.1

Şekil 6 ve Tablo 5'te gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracının anket ($f:16$, $\%61.7$) olduğu görülmüştür. Anketi, görüşme formu ($f:6$, $\%23.2$) ve gözlem/değerlendirme formu ($f:4$, $\%15.1$) takip etmektedir. Şekil 6 ile Tablo 5'te yer alan veriler değerlendirildiğinde; ele alınan çalışmalarda genellikle nicel veri toplama araçlarından birisi olan anketin tercih edildiği anlaşılmıştır.

Altıncı araştırma sorusu olan “6.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların türleri açısından dağılımı nasıldır?”a bulgular Tablo 6 ile Şekil 7'de sunulmuştur.

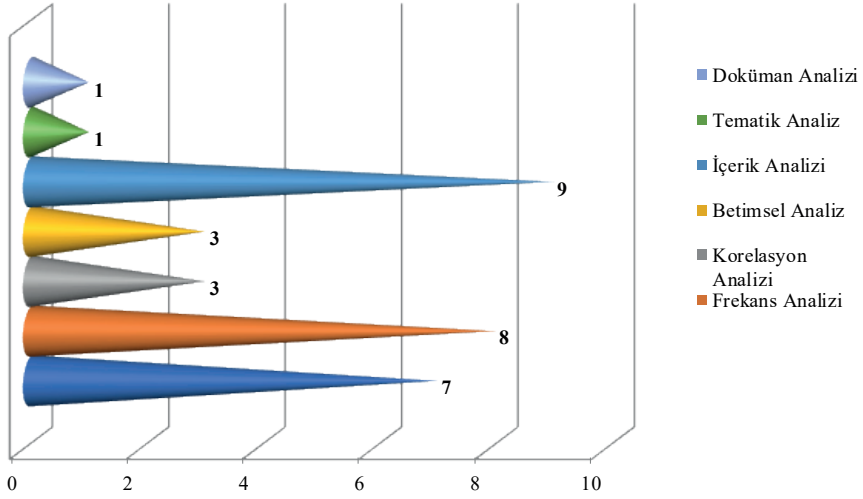
Şekil 7. Araştırma Türü

Tablo 6. Araştırma Türü (f & %)

Araştırma Türü	f	%
Nicel	12	46.2
Nitel	11	42.3
Karma	3	11.5

Şekil 7 ve Tablo 6'da gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen çalışmalarda en fazla tercih edilen araştırma türünün nicel desenler ($f:12$, %46.2) olduğu görülmüştür. Nicel desenleri, nitel desenler ($f:11$, %42.3) ile karma desenler ($f:3$, %11.5) takip etmektedir. Şekil 7 ile Tablo 6'da yer alan veriler değerlendirildiğinde; ele alınan çalışmalarda karma desenli çalışmaların oldukça az sayıda yer aldığı ifade edilebilir.

Yedinci araştırma sorusu olan “7.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri analiz teknikleri açısından dağılımı nasıldır?”a bulgular Tablo 7 ile Şekil 8'de sunulmuştur.

Şekil 8. Veri Analiz Teknikleri

Tablo 7. Veri Analiz Teknikleri (f & %)

Veri Analiz Teknikleri	f	%
Fark Testleri	7	21.9
Frekans Analizi	8	32.0
Korelasyon Analizi	3	9.6
Betimsel Analiz	3	9.6
İçerik Analizi	9	28.3
Tematik Analiz	1	3.8
Doküman Analizi	1	3.8

Şekil 8 ve Tablo 7'de gösterildiği gibi çalışma kapsamında değerlendirilen çalışmalarda en fazla uygulanan analiz tekniğinin içerik analizi ($f:9$, $\%28.3$) olduğu görülmüştür. İçerik analizini sırasıyla frekans analizi ($f:8$, $\%32.0$), fark testleri ($f:7$, $\%21.9$), korelasyon analizi ($f:3$, $\%9.6$), betimsel analiz ($f:3$, $\%9.6$), tematik analiz ($f:1$, $\%3.8$) ve doküman analizi ($f:1$, $\%3.8$) gelmektedir. Şekil 8 ile Tablo 7'de yer alan veriler değerlendirildiğinde; nicel analiz tekniklerinin (fark testleri, frekans analizi ve korelasyon analizi) ($f:18$, $\%56.2$) ve nitel analiz tekniklerinin (betimsel analiz, içerik analizi, tematik analiz ve doküman analizi) ($f:14$, $\%43.8$) oranlarında uygulandığı tespit edilmiştir.

4. Sonuç ve Öneriler

ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların çeşitli değişkenler (*çalışmaların*

tanımlandığı kavramlar, çalışmanın yürütüldüğü öğretim seviyesi, çalışmanın menşei, çalışma grupları, veri toplama araçları, araştırma türü ile analiz teknikleri) açısından incelenmesinin amaçlandığı nitel desenli bu çalışmada doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Education Resources Information Center (ERIC) internet sitesinde (www.eric.ed.gov) “Curriculum and Instruction” ve “Teacher Education” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan arama sonucunda ölçüt örnekleme yöntemi ile ulaşılan 26 çalışma içerik analizi ile çözümlenmiştir.

Çalışmanın ilk sorusu “1.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların tanımlandığı kelimeler açısından dağılımı nasıldır?” kapsamında yapılan analizler sonucunda; en fazla tanımlanan kelimenin “Yabancı Ülkeler” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. “Yabancı Ülkeler”i, “Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi”, “Öğretmen Adayları”, “Öğrenci Tutumları”, “Öğretmen Tutumları”, “Öğretmen Yetiştirme Programları”, “Öğretme Teknikleri”, “COVID-19”, “Uzaktan Eğitim” ve “Pandemi” takip etmektedir. Birinci araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; COVID-19 pandemisinin sona ermesine rağmen COVID-19 ve pandemi odaklı çalışmaların yapılmaya devam etmesidir.

Çalışmanın ikinci sorusu “2.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların yürütüldüğü öğretim seviyesi açısından dağılımı nasıldır?” kapsamında yapılan analizlerde; araştırmaların en fazla yürütüldüğü öğretim düzeyinin ortaöğretim olduğu ile ortaöğretimi, yükseköğretim, okulöncesi ve ilkokulun takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. İkinci araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; çalışmaların genellikle yükseköğretim ve ortaöğretim düzeyinde yoğunlaştığı ve ilkokul ile okulöncesi düzeyde az sayıda çalışma yürütüldüğüdür.

Çalışmanın üçüncü sorusu “3.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların menşei açısından dağılımı nasıldır?” kapsamında yapılan analizlerde; araştırmaların en fazla yürütüldüğü ülkenin Türkiye olduğu ve Türkiye’yi, Suriye, Belçika, Kongo, Nijerya, Filipinler, Suudi Arabistan ve Tanzanya’nın takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Üçüncü araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; ele alınan araştırmaların yaklaşık üçte ikisinin Türkiye’de ve üçte birinin yedi farklı ülkede yürütüldüğüdür. Diğer taraftan çalışmaların genellikle Asya ve Afrika’da yürütüldüğü görülmektedir.

Çalışmanın dördüncü sorusu “4.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların çalışma

grupları açısından dağılımı nasıldır?” kapsamında yapılan analizlerde; araştırmalarda en fazla veri elde edilen çalışma grubunun öğrenciler ile öğretmen adayları olduğu; öğrenci ve öğretmen adaylarını öğretmenlerin, öğretim elemanlarının, yöneticilerin, eğitim-öğretim uzmanlarının ve MEB kararlarının takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Dördüncü araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; ele alınan çalışmaların yaklaşık yarısının öğrenciler ve öğretmen adayları ile yürütüldüğüdür. Öğretmen adaylarının da öğretmenlik eğitimi verilen okulların öğrencileri olduğu değerlendirildiğinde, çalışmaların genellikle öğrencilere odaklanılarak tasarlandığı ifade edilebilir.

Çalışmanın beşinci sorusu “*5.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri toplama araçları açısından dağılımı nasıldır?”* kapsamında yapılan analizlerde; araştırmalarda en fazla kullanılan veri toplama aracının anket olduğu ve anketi, görüşme formu ile gözlem/değerlendirme formunun takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Beşinci araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; çalışmalarda genellikle nicel veri toplama araçlarından birisi olan anketin tercih edilmesidir.

Çalışmanın altıncı sorusu “*6.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların türleri açısından dağılımı nasıldır?”* kapsamında yapılan analizlerde; çalışmalarda en fazla tercih edilen araştırma türünün nicel desenler olduğu, nicel desenleri, nitel desenler ile karma desenlerin takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Altıncı araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; ele alınan çalışmalarda karma desenli çalışmaların oldukça az sayıda yer almasıdır.

Çalışmanın yedinci sorusu “*7.ERIC indekste yer alan eğitim programları ve öğretim ile öğretmen eğitimi konusundan yürütülen çalışmaların veri analiz teknikleri açısından dağılımı nasıldır?”* kapsamında yapılan analizlerde; çalışmalarda en fazla uygulanan analiz tekniğinin içerik analizi olduğu; içerik analizini frekans analizi, fark testleri, korelasyon analizi, betimsel analiz, tematik analiz ile doküman analizinin takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yedinci araştırma sorusu kapsamında ulaşılan ve dikkat çeken sonuç ise; nicel analiz tekniklerinin (fark testleri, frekans analizi ve korelasyon analizi) (*f:18, %56.2*) ve nitel analiz tekniklerinin (betimsel analiz, içerik analizi, tematik analiz ve doküman analizi) (*f:14, %43.8*) oranlarında uygulandığıdır.

Çalışmanın alana katkısının daha somut hale getirilebilmesi amacıyla çalışma sonuçlarından hareketle öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler ERIC indekste “*Curriculum and Instruction*” ve “*Teacher Education*” konularına odaklı daha fazla çalışma yapılması, ilkökul ve okulöncesi düzeyde de

benzer çalışmaların daha fazla yürütülmesi; Asya ve Afrika ülkeleri dışında da “*Curriculum and Instruction*” ve “*Teacher Education*” konularında daha fazla güncel çalışma yapılması; öğretmenler, öğretim elemanları ve eğitim yöneticileri gibi diğer eğitim paydaşlarına yönelik daha fazla çalışma yapılması; daha detaylı ve çok boyutlu veri analiz imkânı sunan karma desenli çalışmaların ilgili alanda daha sık yürütülmesi; deneysel araştırmalar gibi nedenselliği ortaya koyabilen çalışmaların yapılması; bu çalışmaya benzer çalışmaların daha geniş örneklerle ile yürütülmesi; benzer çalışmaların Social Sciences Citation Index, Australian Education Index, British Education Index ve Education Full Text gibi indekslerde de gerçekleştirilmesi şeklinde sıralanabilir.

Kaynakça

- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 395-407.
- Aykaç, N., & Aydın, H. (2006). *ğrenme-öğretme sürecinde planlama ve uygulama*. Natürel Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Brewer, T. M. (2002). Integrated curriculum: What benefit?. *Arts Education Policy Review*, 103(4), 31-36.
- Çevik, M., & şentürk C. (2019). Multidimensional 21th century skills scale: Validity and reliability study. *Cypriot Journal of Educational Sciences*. 14(1), 011– 028.
- Demirel, . (2008). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. (11. Baskı). Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Drisko, J. W., & Maschi, T. (2016). *Content analysis*. Pocket Guide to Social Work Re.
- Ertürk, S. (1998). *Eğitimde program geliştirme*. (10. Baskı). Ankara: Meteksan.
- Gelen, İ., & Alış, E.. (2018). Ortaokul matematik ve fen bilimleri ğretim programının boyutlarının değerlendirilmesinde paydaşların görüşleri. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 28-42.
- Göksoy, S. (2018). Eğitimde etkililiğinin artırılabilmesi için sistem modelinin okul ve öğrenme ortamına uyarlanabilirliği. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 3(3), 1-15.
- Gültekin, M. (2017). *Program geliştirmeye ilişkin temel kavramlar*. Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme içinde. (Ed. B.Oral & T. Yazar). Ankara: Pegem Akademi.
- Kaur, D. (1982). ERIC: Educational resources information center. *Kekal Abadi*, 1(4), 22-29.
- Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kocayigit, A., & Aykaç, N. (2019). İlkokul Türkçe ğretim programının eğitim programı ögeleri açısından değerlendirilmesi (1923-2017). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44), 251-279.
- Komiyon. (2014). *Pedagojik formasyon için eğitimde program geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Krajcik, J., & Delen, I. (2017). The benefits and limitations of educative curriculum materials. *Journal of Science Teacher Education*, 28(1), 1-10.

- Marshall, M. N. (1996). Sampling for qualitative research. *Family practice*, 13(6), 522-526.
- Ryder, J., Banner, I., & Homer, M. S. (2014). Teachers' experiences of science curriculum reform. *School Science Review*, 95(352), 126-130.
- Temli, Y. (2009). A qualitative study on 6th grade science and technology curriculum. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 197-214.
- Wach, E., & Ward, R. (2013). Learning about qualitative document analysis. Erişim Tarihi: 24.05.2023. Erişim Adresi: <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/PP%20InBrief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf>.
- www.eric.ed.gov. Erişim Adresi: <https://eric.ed.gov/?faq>. Erişim Tarihi: 27.05.2023.
- <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739-20140206.pdf> Erişim Tarihi: 29.05.2023.
- Yalçınkaya, M. (2002). Açık sistem teorisi ve okula uygulanması. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 103-116.